NITO

Stortingets finanskomite
Oslo, 21. oktober 2020

NITOs innspill i forbindelse med behandling av statsbudsjettet for 2021
NITO er Norges største organisasjon for ingeniører og teknologer med bachelor, master og høyere grad. Vi har over 92 000 medlemmer i alle sektorer.

NITO er bekymret for at virkningene av Covid-19 pandemien og lav oljepris kan føre til flere nedbemanninger, og store utfordringer i 2021 for mange virksomheter og arbeidstakere. Det er derfor viktig at det gjøres næringspolitiske grep for å unngå økende arbeidsledighet, og at det settes inn virksomme arbeidsmarkedstiltak slik at ledigheten ikke biter seg fast på et høyt nivå.

Fagforeningsfradraget
Gjennom 2020 er det tatt viktige grep av Storting og regjering for å begrense skadevirkningene av koronapandemien, nedstengningen av samfunnet og fallet i oljepris. Det setter vi stor pris på. Mange av endringene har blitt gjort i samråd med arbeidslivets parter. Verdien av den norske samarbeidsmodellen har kommet klart og tydelig fram for alle gjennom arbeidet med å begrense pandemiens skadevirkninger. NITO hadde derfor håpet regjeringen bedre hadde sett verdien av et organisert arbeidsliv og kommet med et bidrag for å styrke samarbeidet ved å øke skattefradraget for fagforeningskontigent. NITO beklager at regjeringen i sitt forslag til budsjett ikke har verdsatt dette samarbeidet tilstrekkelig og lar fradraget stå stille for syvende året på rad, og ber Stortinget om å øke fradraget.

Studiepoeng og dagpenger
NITO er svært glade for at muligheten til å ta utdanning mens man mottar dagpenger blir forlenget fram til 1. juli 2021. Dette er en mulighet vi har arbeidet for siden 2015 og er en fornuftig oppfølging av Stortingets anmodningsforslag 319 (2017- – 2018). Vi ser også svært positivt på signalene som har kommet om at regjeringen ønsker å åpne for muligheten til å studere med dagpenger til en permanent løsning. Det er viktig at den permanente løsningen gir også høyt utdannede dagpengemottakere, med behov for å supplere sin utdanning på universitets-/høgskolenivå, muligheten til å tilegne seg ny kompetanse for å komme tilbake i arbeid.

Karbonfangst og –lagring – CCS
Regjeringens lansering av "Langskip" er viktig for klimaet, for utviklingen av norsk teknologi og for nye klimavennlige arbeidsplasser i norsk industri. CCS er også avgjørende for satsing på rent hydrogen basert på norsk naturgass. NITO har jobbet lenge for denne saken, og er svært glade for investeringsbeslutningen for fullskala karbonfangst- og lagring med finansiering av CO_2-fangst fra sementproduksjonen ved Norcem/Brevik.

Samtidig er vi skuffet over at Fortum og avfallshåndteringsanlegget på Klemetsrud ikke inkluderes fullt ut. Avfallshåndtering er en enorm og økende klimautfordring globalt. Dersom Fortum/Klemetsrud også hadde blitt fullfinansiert ville det bidra til betydelige utslippskutt lokalt/nasjonalt, og ikke minst til teknologiutvikling som kan bidra til å løse klimautfordringen knyttet til avfall globalt. NITO oppfordrer derfor Stortingsflertallet til å gå inn for å dekke differansen dersom tilstrekkelig finansiering fra EU uteblir. Det er svært viktig med teknologiutvikling i ulike bransjer samt volum for å lykkes. Det vil derfor ha stor betydning om også avfallshåndteringsindustrien kan starte opp rensing i full skala.

NITO er svært bekymret over at noen har signalisert at de ikke vil støtte fullskalaprosjektet. NITO vil understreke at dette ikke kun et klimaprosjekt, det er også høyeste grad et industriutviklingsprosjekt. Å lykkes med rensing og lagring av CO2 er avgjørende for at verden skal kunne nå klimamålene, og samtidig svært viktig for Norge som en stor olje- og gassprodusent. Skal Norge sitte i førersetet for å realisere CCS i Europa samt et norsk grønt industrieventyr må regjeringen få flertall for sitt forslag som innebærer en helhetlig verdikjede for fangst og lagring av CO2.

Maritim sektor

Norges maritime industri står fortsatt overfor sin mest alvorlige utfordring i moderne tid. Den økonomiske situasjonen har siden oljekrisen i 2014 vært utfordrende, og sektoren har ikke hatt en «tradisjonell» oppgang etter dette. Tiltakene som har kommet i statsbudsjett, revidert nasjonalbudsjett og ulike tiltakspakker har dessverre liten effekt i forhold til det fallet i sysselsetting vi nå ser ut til å stå overfor. Tiltakene i seg selv er bra, men er i stor grad langsiktige. Beregninger gjennomført av Menon viser et fall i sysselsetting tilsvarende 13 000 arbeidsplasser fra 2019 til 2022.

NITO ber om forsering av minerydderfartøyet Vanguard ved å avsette 500 mill. kroner til kap. 1732 driftsutgifter Sjøforsvaret for videre utredning av konseptet.

NITO ber om midler til nytt forskningsfartøy under kap. 926l Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy, i tillegg til det ene som kom i krisepakke tre.

NITO merker seg at regjeringen tar sikte på å legge fram en stortingsmelding om maritim politikk allerede høsten 2020. NITO har store forventninger til denne.

ABE-reformen

Regjeringens “avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform” har pålagt statlige virksomheter årlige “osthøvelkutt”, som i mange tilfeller ført til dårligere offentlig tjenestetilbud til borgerne. NITO ønsker en effektiv offentlig sektor til det beste for brukerne. Da bør det satses på utvikling av offentlige tjenester og ikke ostehøvelkutt.

Det er vanskelig å se hvordan regjeringen skal få gjennomført omstillinger blant annet innenfor digitalisering når oppmerksomheten blir på innsparing og ikke på kvalitetsmessige gode tjenester.

Vannkraftbeskatning
Det er et stort potensial for økt vannkraftproduksjon i Norge gjennom opprustning og vedlikehold av eksisterende vannkraftverk. Fornybar kraftproduksjon er en viktig bidragsyter til grønn omstilling i samfunnet. Det må derfor legges til rette for bedre utnyttelse av vannkraftverk der det er mulig. Det må sikres gode rammebetingelser for investeringer i og utvikling av eksisterende og nye vannkraftverk. Dagens skatteregime for vannkraft hindrer viktige investeringer i fornybar energi.

NITO er derfor glad for at regjeringen foreslår å innføre en ny type skattemodell – en kontantstrømskatt hvor investeringskostnaden kommer til fradrag umiddelbart – for framtidige investeringer i grunnrenteskattepliktig vannkraft. NITO støtter dette forslaget, som vil stimulere til reinvesteringer i gamle vannkraftverk. Regjeringens forslag er et godt og treffsikkert insentiv for rehabilitering av gamle vannkraftverk og utnyttelse av potensialet for økt produksjon i denne forbindelse.

For eksisterende vannkraft, dvs. investeringer foretatt før 2021, videreføres imidlertid dagens skattemodell. Regjeringens forslag løser ikke utfordringen med at ordinære overskudd fra de eksisterende kraftverkene belastes med ekstraordinær høy grunnrenteskatt. Dette svekker selskapenes evne til å finansiere nye prosjekter. NITO mener dette kan løses for eksempel ved at skjermingsfradraget i grunnrenteskatten økes, slik at den normale avkastningen skjermes, eller ved en form for forserte avskrivninger for eksisterende anlegg. NITO oppfordrer Stortinget til å vurdere ulike modeller som sikrer selskapenes evne til å egenkapitalfinansiere prosjekter og dermed viktige (re)investeringer i vannkraft.

Kompetanse
NITO er glad for at den planlagte opptrappingen av langtidsplanen for høyere utdanning og forskning fortsetter, og at regjeringen følger opp kompetansereformen med blant annet midler til digital undervisning og utvidelse av bransjeprogram. Men den foreslåtte bevilgningen til bransjeprogrammene er ikke tilstrekkelig: Dette er mer enn en halvering fra eksisterende nivå og må derfor økes til samme nivå som i 2020 med en helårseffekt, dvs. 30 millioner per program.

Vi mener også at det er behov for opptrapping med 1000 nye IKT-studieplasser i 2021 i forhold til regjeringens forslag. Behovet for IKT-kompetanse fram mot 2030 kommer til å være langt høyere enn utdanningskapasiteten slik den nå er dimensjonert.

NITO mener forslaget til bevilgninger til digital teknologi i undervisningen og Dikus kvalitetsprogrammer i høyere utdanning, ikke svarer på utfordringene i sammenheng med koronasituasjonen. Tiltakene er verken tilstrekkelig målrettede eller har en kort nok tidshorisont til å kunne forbedre kvaliteten på den digitale undervisningen i dagens situasjon. Følgelig etterlyser NITO en raskere og mer målrettet satsning på kvalitet i digital undervisning som tar innover seg dagens studiehverdag.

Sirkulær økonomi i kommunene
Utilstrekkelige teknologiske løsninger, manglende koordinering i offentlig forvaltning og kunnskapshull er blant faktorene som trekkes fram som barrierer i å utløse potensial for

sirkulærøkonomi i Norge. Hvis vi skal bli et foregangsland i utviklingen av sirkulærøkonomi, er vi nødt til å møte disse med konkrete tiltak.

Gjennom å styrke kommunenes sirkulærøkonomiske arbeid vil vi å:

1. Skape nye arbeidsplasser
2. Bidra til reduksjon av utslipp
3. Redusere norske kommuners kostnader

Kommunene kan ha og har en avgjørende rolle i å få fart i den sirkulære omstillingen av samfunnet. Gjennom lokal samfunnsplanlegging kan kommuner bidra til å redusere klimaavtrykket betydelig innen innovasjon og infrastruktur, samferdsel og matproduksjon. NITO foreslår å etablere en startpakke for kommunene etter modell av realfagskommuner.

NITO ber om kroner 30 millioner til en sirkulær startpakke for norske kommuner

Med vennlig hilsen

Trond Markussen
President

Steinar Sørlie
Generalsekretær